

УДК 636.4.082

СЕЛЕКЦІЯ ЗАВОДСЬКОГО ТИПУ СВИНЕЙ У ВЕЛИКІЙ БІЛІЙ ПОРОДІ

Березовський М.Д., доктор сільськогосподарських наук

Вашенко П.А., кандидат сільськогосподарських наук

<https://orcid.org/0000-0002-9287-819X>

Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН

36013, м. Полтава, вул. Шведська Могила, 1

P.A.Vashchenko@gmail.com

Наведено результати аналізу даних щодо створення нового заводського типу з політисеними відгодівельними якостями у великій білій породі на рівні III-ї генерації одержаних тварин в умовах племзаводу ПрАТ „Агропромислова компанія”, цех № 5, Запорізької області. Відображено схему створення заводського типу, в якій показано кровність кнурів і свиноматок, що були включені в селекційний процес при створенні даного типу свиней. Маточна основа представлена тваринами української селекції, хоча в родоводах свиноматок з батьківського боку, використовувались кнури закордонної селекції. Більшість кнурів завозили з Англії і Данії. Із Сполучених Штатів Америки було завезено заморожену сперму і використано її для закладки нових ліній. Із Франції завезено 10 свинок, за рахунок яких частково розширено генеалогічну структуру маточного поголів'я. Дано характеристику поголів'ю свиней III-ї генерації за показниками розвитку, відтворювальних, відгодівельних і м'ясних якостей.

Практично всі кнури і свиноматки за показниками розвитку відповідають класу еліта. Відтворювальні якості свиноматок з 2-ма і більше опоросами також перевершують вимоги класу еліта, особливо за багатоплідністю (11,9 голів порослят на опорос) та величині оціночного індексу – 42,2 одиниці.

З урахуванням напрямку селекції заводського типу більше уваги приділялось відгодівельним якостям. При цьому кнурів і свиноматок характеризували за їх власною продуктивністю в період вирощування в якості ремонтного молодняка. Кнури-плідники: вік досягнення маси 100 кг – 178,6 днів, середньодобові приросту – 820,0 г, витрати корму – 3,21 корм. одиниць., товщина штику на рівні 6-7 грудних хребців – 23,8 мм, індекс відгодівельних якостей склав у середньому 20,7 одиниць, при мінімальних і максимальних показниках, відповідно, 12,7 та 31,89 одиниць.

Характеристику свиноматок за їх відгодівельними і м'ясними якостями наведено в розрізі родин, яких в стаді 9. Рівень середньодобових приростів, в середньому по всіх родинах, склав 700 г, а по окремих – 784-797 г. Важливими показниками при характеристиці відгодівельних і м'ясних якостей свиноматок, при їх вирощуванні, є величини відгодівельного та комплексного індексів і особливо коефіцієнтів мінливості продуктивних ознак (Cv). Встановлено, що тварини III-ї генерації створеного заводського типу відрізняються високим рівнем

мінливості за ознакою „середньодобовий приріст” (Сv від 17,6 до 27,5 %), що вказує на можливість подальшої селекційної роботи у напрямі покращення відгодівельних якостей та консолідації популяції за цією ознакою.

Ключові слова: заводський тип, оціночний індекс, селекція, батьківська (материнська) форма, коефіцієнт мінливості.

Спеціалізація селекції, на даному етапі розвитку племінного свинарства нерозривно зв'язана з масовим впровадженням методів схрещування та гібридизації для одержання товарної свинини. Тільки при наявності в системах розведення чітко виражених материнських і батьківських форм, можна очікувати гетерозисний ефект від їх поєднання. Не випадково в країнах з розвиненим свинарством більше 80 % товарної свинини одержують на гібридній основі, використовуючи для цього спеціалізовані лінії та породи свиней, відселекціоновані за материнськими та батьківськими якостями [1, 2, 3].

Велика біла порода свиней в даній період складає в Україні 64,8 % від загальної кількості племінного поголів'я. У породі визначено 4 основних напрями селекції, а саме: селекція внутріпородного материнського типу УВБ-1, внутріпородного типу з поліпшеними відгодівельними якостями УВБ-2, внутріпородного типу з поліпшеними м'ясними якостями УВБ-3 та селекція за незалежними рівнями [4].

Головна мета багатопланової селекції полягає в тому, щоб створити спеціалізовані генотипи з різними напрямими продуктивності та вивчити їх на поєднаність для одержання внутріпородного гетерозису при формуванні маточних стад у товарних господарствах різних категорій [5].

Теоретичною основою створення спеціалізованих форм для гібридизації, шляхом переважаючої селекції за обмеженою кількістю продуктивних ознак, є відносна незалежність у свиней успадкованих відтворювальних, відгодівельних і м'ясних якостей [6].

Як відмічає М. П. Лібізов [7], створення заводських типів методом чистопородної селекції набагато ефективніше, ніж з використанням міжпородного схрещування. Це пояснюється двома основними положеннями, а саме:

- багато часу витрачається на створення помісного стада, яке в силу адитивного характеру успадкування різних ознак, у тому числі і продуктивних, характеризується не підвищеною, а проміжною продуктивністю між вихідними породами;
- при наступному розведенні помісей „в собі”, значна частина селекційних зусиль витрачається на стабілізацію цієї проміжної продуктивності, на досягнення генетичної однорідності, а це знижує зусилля на подальше поліпшення ознак.

Як відзначено вище, у великій білій породі апробовано 3 внутріпородних типи і велику кількість заводських типів. Багато селекційних стад цих генеалогічних структур, за різних причин, припинили своє існування. Тому виникає питання, чи слід надалі продовжувати роботу щодо виконання селекційних програм, які стосуються переважаючої спеціалізованої селекції у великій білій породі. Безумовно необхідно. І ці завдання відображені в „Програмі селекції великої білої породи свиней на 2018-2025 роки [8]. Матеріали статті стосуються виведення заводського типу свиней у складі внутріпородного з поліпшеними відгодівельними якостями УВБ-2.

Матеріал та методи досліджень. Дослідження проводяться в умовах ПрАТ „Агропромислова компанія”, цех № 5 Запорізької області. Матеріалом для проведення роботи є поголів'я свиней великої білої породи.

Селекційна програма здійснюється із залученням свиней вітчизняної та зарубіжної селекції, як це показано на схемі (рис.1). Маточна основа представлена тваринами української селекції, хоча в родоводах свиноматок, з батьківського боку, використовувались кнури зарубіжної селекції. Більшість кнурів завозили з Англії і Данії. Із Сполучених Штатів Америки було завезено заморожену сперму і використано її в селекційному процесі для одержання кнурців і свинок. Із Франції завезено 10 свинок, яких використали, головним чином, для одержання ремонтного молодняку (свинок). На даний період поголів'я створюваного заводського типу представлено третьою генерацією тварин, до складу якої входять свині названого вище походження.

В методичному плані ставилось завдання дати характеристику маточному поголів'ю і частково кнурам-плідникам за показниками розвитку, відтворювальних, відгодівельних і м'ясних якостей (за товщиною шпику).

Характеристику маточного поголів'я здійснювали як за абсолютними показниками продуктивних якостей, так і за оціночними індексами. Відтворювальну здатність свиноматок характеризували за 2-ма і більше опоросами. Відгодівельні і м'ясні якості кнурів і свиноматок визначали за даними тих періодів, коли їх вирощували в якості ремонтного молодняку.

Оціночні індекси, які використовували в роботі:

1) Індекс відтворювальних якостей [9]:

$$I_1 = B + 2W + 35G, \quad (1)$$

де: B – кількість поросят при народженні, голів;

W – кількість відлучених поросят, голів;

G – середньодобовий приріст до відлучення, кг.

2) Індекс відгодівельних якостей [9]:

$$I_2 = \frac{A^2}{B \times C}, \quad (2)$$

де: A – валовий приріст за період відгодівлі, кг;

B – кількість днів відгодівлі;

C – витрати корму, корм. од.

3) Комплексний індекс відгодівельних та м'ясних якостей [10]:

$$I_3 = 100 + (242 \times K) - (4,13 \times L), \quad (3)$$

де: K – середньодобовий приріст, кг;

L – товщина шпику, мм.

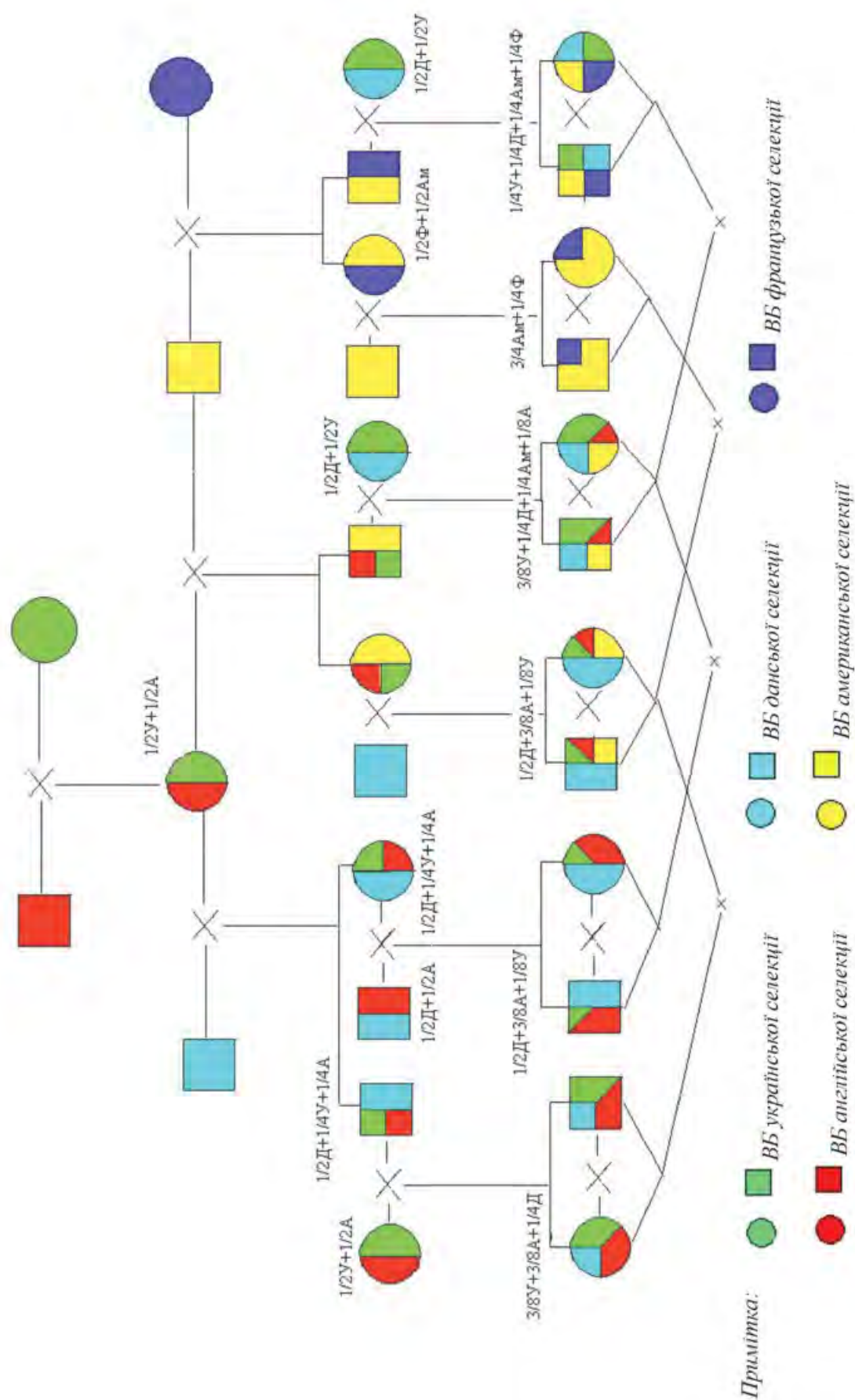

Рис. 1. Схема створення заводського типу великої білої породи з покращеними відгодівельними якостями (племзавод ПрАТ „Агропромислова компанія” Запорізької області).

Результати досліджень та їх обговорення. В селекційному процесі племзаводу ПрАТ „Агропромислова компанія” використовують 18 ліній кнурів-плідників, з яких 8 у віці 24 місяці і старше, 12 голів у віці 12 місяців і 3 кнури у віці до 12 місяців. За показниками розвитку – живою масою і довжиною тулуба – всі кнури у віці 12 і 24 місяці відповідають вимогам класу еліта: за живою масою, відповідно, $197,1 \pm 8,32$ і $296,6 \pm 16,82$ кг і довжиною тулуба $160,7 \pm 7,75$ - $182,6 \pm 7,59$ см.

За період вирощування кнурів, в якості ремонтного молодняка, показники їх відгодівельних і м'ясних якостей склали, в середньому, вік досягнення маси 100 кг $173,6 \pm 3,58$ днів (рекордні дані – лінія Денні 8567 – 158,0 днів), середньодобові прирости $820,0 \pm 15,43$ г, витрати корму – $3,21 \pm 0,043$ корм. од., товщина шпику на рівні 6-7 грудних хребців $23,8 \pm 0,54$ мм. Визначено також величину відгодівельного індексу по кожному пліднику та комплексному з урахуванням товщини шпику. Відгодівельний в середньому склав $10,9 \pm 0,82$ одиниці, при цьому мінімальні і максимальні величини знаходяться в межах 9,8-13,9 одиниць. Середня величина комплексного індексу складає $199,5 \pm 9,61$ одиниць, при мініальному і максимальному значеннях від 185,0 до 223,4 одиниць. Тобто, величини обох індексів та їх коливання свідчать про великі можливості селекційного потенціалу, який використовується при створенні заводського типу з поліпшеними відгодівельними якостями.

Характеристику маточного поголів'я наведено в розрізі родин, де із 9-ти, за кількістю свиноматок найбільш чисельною є Волшебниця, до складу якої входить 102 свиноматки. Інші родини включають від 8 до 27 свиноматок. Недоліком кількісного співвідношення свиноматок в розрізі родин є їх нерівномірність розподілу, особливо, щодо родини Волшебниці, яка складає майже половину від загальної кількості. Тому в селекційному процесі протягом 2-3 років передбачено структурувати співвідношення родин більш рівномірно.

За показниками розвитку і продуктивності дана характеристика свиноматкам з 2-ма і більше опоросами. Жива маса складає в середньому $190,9 \pm 0,62$ кг (коефіцієнт мінливості – $C_v = 4,84\%$), довжина тулуба – $150,1 \pm 0,27$ см (коефіцієнт мінливості – $C_v = 2,67\%$). Тобто, дані показники в середньому відповідають вимогам класу еліта, а коефіцієнти мінливості характеризують високий рівень консолідації за відповідними ознаками. Показники розвитку свиноматок наведено в таблиці 1.

1. Розвиток свиноматок в розрізі родин

№ п/п	Родина свиноматок	n	Ознака розвитку свиноматок			
			жива маса, кг		довжина тулубу, см	
			$\bar{X} \pm S_x$	$C_v, \%$	$\bar{X} \pm S_x$	$C_v, \%$
1	Волшебниця	102	$192,2 \pm 0,96$	5,03	$150,3 \pm 0,39$	2,64
2	Герань	11	$188,4 \pm 2,06$	3,63	$150,2 \pm 1,26$	2,77
3	Лона	10	$191,7 \pm 1,77$	2,92	$150,5 \pm 0,97$	2,04
4	Палитра	12	$187,7 \pm 2,00$	3,69	$148,6 \pm 1,03$	2,41
5	Р. Каталина	11	$186,6 \pm 2,04$	3,63	$147,5 \pm 1,32$	2,96
6	Реклама	21	$191,0 \pm 1,74$	4,18	$150,5 \pm 0,90$	2,74
7	Розалинда	8	$193,8 \pm 3,11$	4,54	$152,5 \pm 1,18$	2,19
8	Тайга	27	$189,2 \pm 1,41$	3,87	$149,4 \pm 0,67$	2,31
9	Ч.Пгичка	22	$190,8 \pm 2,92$	7,18	$150,4 \pm 1,05$	3,27
В середньому		224	$190,9 \pm 0,62$	4,84	$150,1 \pm 0,27$	2,67

Отримано також характеристику родин за ознаками відтворювальної здатності (табл. 2).

2. Відтворювальні якості свиноматок за родинами

Родина свиноматок	n	Багатоплідність, гол.		В 2 місяці						Індекс відтворювальних якостей	
				кількість поросят, гол.		маса гнізда, кг		маса 1-го поросяти, кг			
		$X \pm S_x$	$Cv, \%$	$X \pm S_x$	$Cv, \%$	$X \pm S_x$	$Cv, \%$	$X \pm S_x$	$Cv, \%$	$X \pm S_x$	$Cv, \%$
Волшебниця	102	11,7 ±0,10	8,47%	10,1 ±0,08	7,86%	185,2 ±2,95	16,09%	18,3 ±0,24	13,19%	41,9 ±0,24	5,74%
Герань	11	11,5 ±0,31	8,97%	10,2 ±0,18	5,92%	186,5 ±6,96	12,38%	18,3 ±0,62	11,29%	41,9 ±0,61	4,86%
Лона	10	11,9 ±0,43	11,52%	9,9 ±0,10	3,19%	171,1 ±9,50	17,55%	17,3 ±0,94	17,18%	41,1 ±0,75	5,78%
Палітра	12	11,7 ±0,31	9,20%	9,7 ±0,28	10,19%	175,5 ±5,63	11,11%	18,3 ±0,66	12,41%	41,0 ±0,46	3,89%
Р.Каталіна	11	13,0 ±0,33	8,43%	10,1 ±0,31	10,35%	190,6 ±9,40	16,36%	19,0 ±0,90	15,74%	43,6 ±0,70	5,33%
Реклама	21	11,7 ±0,21	8,28%	10,2 ±0,18	7,98%	189,0 ±4,87	11,80%	18,5 ±0,36	8,96%	42,2 ±0,48	5,26%
Розалінда	8	11,8 ±0,45	10,91%	10,1 ±0,23	6,33%	183,0 ±14,70	22,73%	18,0 ±1,17	18,36%	41,8 ±0,90	6,06%
Тайга	27	12,3 ±0,20	8,34%	10,2 ±0,16	8,29%	186,6 ±5,43	15,11%	18,2 ±0,42	12,03%	42,6 ±0,51	6,22%
Ч.Птичка	22	12,3 ±0,24	9,17%	10,4 ±0,15	7,01%	194,2 ±5,51	13,32%	18,7 ±0,44	10,90%	43,3 ±0,52	5,69%
Середнє	224	11,9 ±0,07	9,14%	10,1 ±0,05	7,84%	185,7 ±1,90	15,27%	18,3 ±0,16	12,77%	42,2 ±0,16	5,73%

За провідною ознакою – багатоплідністю, практично всі родини перевершують вимоги класу еліта і середній рівень складає $11,9 \pm 0,07$ поросят на опорос, з коефіцієнтом мінливості 9,18 %. Другим важливим показником, який зафіксовано в інструкції з бонітування свиней, є маса гнізда при відлученні (в даному випадку перерахована на вік у 2 місяці згідно [11]). В середньому за цим показником також всі родини, за виключенням родин Лони і Палітри, відповідають вимогам класу еліта ($185,7 \pm 1,90$ кг), коефіцієнт мінливості 15,27 %. Визначено також оціночний індекс відтворювальних якостей, який в середньому складає 42,2 одиниці. Якщо врахувати, що величина індексу при віднесенні свиноматок до класу еліта повинна складати від 40 до 40,5 одиниць, то в даному стаді він перевершує ці вимоги. В індивідуальному плані, при характеристиці кожної свиноматки за індексною оцінкою, зустрічаються тварини з величиною індексу від 36,9 до 47,9 одиниць, що є основою для підтримання відтворювальних якостей на високому рівні.

Дано також характеристику ознакам відгодівельної та м'ясної продуктивності свиноматок в період їх вирощування, в якості ремонтного молодняку до живої маси 100 кг (табл. 3). Враховуючи нерівномірність розподілу тварин по родинах, цифровий матеріал в більшій мірі характеризує загальні можливості свиноматок в родинах і є підставою посилення селекційної роботи за рядом ознак.

Свиноматок, в період їх вирощування, в якості ремонтного молодняку, оцінювали за середньодобовими приростами, віком досягнення маси 100 кг, витратами корму (за

табличними даними [12]) та товщиною шпику визначеною прижиттєво. З урахуванням цих показників визначали індекси – відгодівельних якостей й комплексний.

Майбутніх свиноматок вирощували на достатньо високому рівні годівлі й утримання, про що свідчать одержані показники відгодівельних і м'ясних якостей (товщина шпику). Рівень середньодобових приростів у середньому складав майже 700 г, а по окремих родинах 784-797 г (родини Розалінди, Лони).

3. Ознаки відгодівельної та м'ясної продуктивності свиноматок в період їх вирощування до живої маси 100 кг

Родина свиноматок	n	Середньодобовий приріст, кг		Вік досягнення маси 100 кг, дн.		Витрати кормів, корм.од.		Товщина шпику, мм		Індекс відгодівельних якостей		Комплексний індекс	
		$\bar{X} \pm S_x$	Cv, %	$\bar{X} \pm S_x$	Cv, %	$\bar{X} \pm S_x$	Cv, %	$\bar{X} \pm S_x$	Cv, %	$\bar{X} \pm S_x$	Cv, %	$\bar{X} \pm S_x$	Cv, %
Волшебниця	102	696,3 ±18,96	27,5	211,0 ±1,81	8,7	4,4 ±0,05	12,2	20,1 ±0,20	10,0	10,0 ±0,46	46,3	185,6 ±4,89	26,6
Герань	11	756,2 ±53,60	23,5	203,2 ±5,51	9,0	4,1 ±0,20	16,4	18,6 ±0,54	9,7	12,0 ±1,63	45,2	206,0 ±12,04	19,4
Лона	10	797,2 ±68,24	27,1	200,7 ±7,10	11,2	4,1 ±0,20	15,1	20,6 ±0,54	8,3	12,2 ±1,55	40,1	207,9 ±17,05	25,9
Палітра	13	650,1 ±52,47	28,0	216,6 ±4,99	8,0	4,6 ±0,16	11,9	20,3 ±0,39	6,7	9,0 ±1,33	50,9	173,7 ±13,49	26,9
Р.Кагална	11	649,0 ±42,69	21,8	215,1 ±4,03	6,2	4,5 ±0,12	8,8	19,3 ±0,54	9,3	8,9 ±1,04	38,6	177,5 ±11,94	22,3
Реклама	22	637,2 ±24,94	17,9	216,5 ±3,06	6,5	4,6 ±0,09	8,6	19,4 ±0,49	11,6	8,6 ±0,54	29,0	174,0 ±6,44	17,0
Розалінда	8	784,4 ±65,90	23,8	200,1 ±6,30	8,9	4,1 ±0,18	12,1	19,9 ±0,85	12,2	11,9 ±1,58	37,5	207,7 ±16,01	21,8
Тайга	27	682,9 ±33,67	25,6	212,0 ±3,34	8,2	4,4 ±0,10	12,0	19,9 ±0,33	8,6	9,7 ±0,81	43,5	183,0 ±8,59	24,4
Ч.Птичка	22	688,0 ±38,04	25,9	211,6 ±3,89	8,6	4,4 ±0,12	12,8	19,6 ±0,52	12,4	9,9 ±0,93	44,3	185,4 ±9,91	25,8
Середнє	230	694,2 ±12,09	26,1	211,0 ±1,20	8,5	4,4 ±0,04	12,2	19,9 ±0,13	10,1	10,0 ±0,30	44,3	185,9 ±3,09	24,9

Важливими показниками при характеристиці відгодівельних і м'ясних якостей свиноматок, при їх вирощуванні, є величини відгодівельного та комплексного індексів і особливо коефіцієнтів мінливості продуктивних ознак (Cv). Встановлено, що тварини III-ї генерації створюваного заводського типу відрізняються високим рівнем мінливості за ознакою „середньодобовий приріст” (Cv від 17,6 до 27,5 %), що вказує на можливість подальшої селекційної роботи у напрямі покращення відгодівельних якостей та консолідації популяції за цією ознакою.

Висновки.

1. Показники розвитку і продуктивності створюваного заводського типу з поліпшеними відгодівельними якістьми, уже на рівні III-ї генерації відповідають вимогам стандарту для спеціалізованої селекції за названою ознакою.

2. Встановлено, що тварини III-ї генерації створюваного заводського типу відрізняються високим рівнем мінливості за ознакою „середньодобовий приріст” (Cv від 17,6 до 27,5 %), що вказує на можливість подальшої селекційної роботи у напрямі покращення відгодівельних якостей та консолідації популяції за цією ознакою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Березовський, М.Д., та П.А. Ващенко. 2015. Варіанти поєднань різних генотипів свиней в системі гібридизації. Свинарство: міжвідомчий тематичний науковий збірник. Полтава. Вип. 67. 38-43.
2. Филатов, А.И. 1987. Методы повышения мясной продуктивности свиней при чистопородном разведении: автореф. дис. на соискание уч. степени доктора с.-х. наук. Дубровицы. 41.
3. Ушакова, С.В. 2014. Вплив зарубіжних генотипів на продуктивність свиней. Таврійський науковий вісник. Херсон. Вип. 89. 150-153.
4. Березовський, Н.Д., А.А. Гетья, та П.А. Ващенко. 2007. Селекционная работа с крупной белой породой свиней в Украине // Современные проблемы интенсификации производства свинины. Сб. научн. тр. XIV междунар. научн.-практ. конф. по свиноводству (11-13 июля 2007 г.). Ульяновск, 29-33.
5. Вовк, В. О., П.А. Ващенко, та С.М. Скрипка. 2012. Комбінаційна поєднуваність свиней різних. Свинарство: міжвідомчий тематичний науковий збірник. Полтава. Вип. 61. 28-32.
6. Березовський, М.Д., Л.П. Гришина, А.А. Гетья, О.А. Манько, та П.А. Ващенко 2009. Створення внутріпородних заводських типів свиней у великій білій породі з покращеними м'ясними якістьями. Свинарство: міжвідомчий тематичний науковий збірник. Полтава. Вип. 57. 15-24.
7. Либизов, М.П. 1981. Методические рекомендации по селекции сочетающихся линий свиней крупной белой породы. Бюл. научн. работ Кубанского СХИ. Вип. 63. 61-69.
8. Березовський, М.Д., В.М. Волошук, Л.П. Гришина, та П.А. Ващенко. 2018. Програма селекції великої білої породи свиней в Україні на 2018-2025 роки: науково-виробниче видання. Полтава: ТОВ „Фірма „Техсервіс“. 112.
9. Почерняев, Ф.К., В.П. Рибалко, та Н.Д. Березовський. 1986. Методы изучения процессов селекции, разведения и воспроизводства свиней : методические указания. М.: ВАСХНИЛ. 80.
10. Тайлер, Б. 1996. Лекции по свиноводству. Самара, 65.
11. Інструкція з бонітування свиней; Інструкція з ведення племінного обліку у свинарстві. К.: Київський університет”, 2003. 64.
12. Волошук, В.М. 2014. Свинарство: монографія. К.: Аграр. Наука. 592.

REFERENCES

1. Berezovskyi M.D., Vashchenko P.A. 2015. Varianty poiednan riznykh henotypiv svynei v systemi hibrydyzatsii // Svyнарство : mizhvidomchyi tematychnyi naukovyi zbirnyk. Poltava, Vyp. 67. 38-43.
2. Fylatov A.Y. 1987. Metody povыsheniya miasnoi produktyvnosty svynei pry chystoporodnom razvedenyu : avtoref. dys. na soyskanye uch. stepeny doktora s.-kh. nauk. Dubrovtsy. 41.
3. Ushakova S.V. 2014. Vplyv zarubizhnykh henotypiv na produktyvnist svynei // Tavriiskyi naukovyi visnyk. Kherson, Vyp. 89, 150-153.
4. Berezovskyi N.D., Hetia A.A., Vashchenko P.A. 2007. Selektsonnaia rabota s krupnoi beloі porodoі svynei v Ukrainе // Sovremennye problemy yntensyfykatsyy proyzvodstva svynyny. Sb. nauchn. tr. XIV mezhdunar. nauchn.-prakt. konf. po svynovodstvu (11-13 yiulia 2007 h.). Ulianovsk, 29-33.
5. Vovk V.O., Vashchenko P.A., Skrypka S.M. 2012. Kombinatsiina poiednuvanist svynei riznykh henotypiv // Svyнарство : mizhvidomchyi tematychnyi naukovyi zbirnyk. Poltava, Vyp. 61. 28-32.

6. Stvorennia vnutriporodnykh zavodskykh typiv svynei u velykii bilii porodi z pokrashchenymy m'iasnymy yakostiamy / Berezovskyi M.D., Hryshyna L.P., Hetia A.A., Manko O.A., Vashchenko P.A. // Svynarstvo : mizhvidomchyi tematychnyi naukovyi zbirnyk. Poltava, 2009. Vyp. 57. 15-24.

7. Lybyzov M.P. 1981. Metodicheskye rekomendatsyy po selektsyy sochetaiushchykhsia lyny svynei krupnoi beloii porody // Biul. nauchn. robot Kubanskoho SKhY. Vyp. 63. 61-69.

8. Prohrama selektsii velykoi biloi porody svynei v Ukraini na 2018-2025 roky : naukovo-vyrobnyche vydannia / M.D. Berezovskyi, V.M. Voloshchuk, L.P. Hryshyna, P.A. Vashchenko [ta in.]. Poltava: TOV „Firma „Tekhservis”, 2018. 112.

9. Методы uzuchenia protsessov selektsyy, razvedeniia y vosproyvodstva svynei : metodicheskye ukazaniia / F.K. Pocherniaev, V.P. Rybalko, N.D. Berezovskyi [y dr.]. M.: VASKhNYL, 1986. 80.

10. Tailer B. 1996. Lektsyy po svynovodstvu. Samara, 65.

11. Instrukttsiia z bonituvannia svynei; Instrukttsiia z vedenniia plemynnoho obliku u svynarstvi. K.: „Kyivskiy universytet”, 2003. 64.

12. Svynarstvo: monohrafiia / za nauk. red. V.M. Voloshchuka. K.: Ahrar. Nauka, 2014. 592.

Березовский Н.Д., Ващенко П.А. Селекция заводского типа свиней в крупной белой породе.

Приведены результаты анализа данных по созданию нового заводского типа с улучшенными откормочными качествами в крупной белой породе на уровне III-й генерации полученных животных в условиях племязавода ЗАО “Агропромышленная компания”, цех № 5 Запорожской области. Отражено схему создания заводского типа, в которой показано кровность хряков и свиноматок, которые были включены в селекционный процесс при создании данного типа свиней. Маточная основа представлена животными украинской селекции, хотя в родословных свиноматок с отцовской стороны, использовались хряки зарубежной селекции. Большинство хряков завозили из Англии и Дании. Из Соединенных Штатов Америки было завезено замороженную сперму и использовано ее для закладки новых линий. Из Франции завезено 10 свинок, за счет которых частично расширено генеалогическую структуру маточного поголовья.

Дана характеристика поголовья свиней III-й генерации по показателям развития, воспроизводительных, откормочных и мясных качеств.

Практически все хряки и свиноматки по показателям развития соответствуют классу элита. Воспроизводительные качества свиноматок с 2-мя и более опоросами также превосходят требования класса элита, особенно по многоплодию (11,9 голов поросят на опорос) и величине оценочного индекса – 42,2 единицы.

С учетом направления селекции заводского типа больше внимания уделялось откормочным качествам. При этом хряков и свиноматок характеризовали по их собственной производительности в период выращивания в качестве ремонтного молодняка. Хряки-производители: возраст достижения массы 100 кг – 178,6 дней, среднесуточные привесы – 820,0 г, затраты корма – 3,21 корм. единиц., толщина шпика на уровне 6-7 грудных позвонков – 23,8 мм, индекс откормочных качеств составил в среднем 20,7 единиц, при минимальных и максимальных показателях, соответственно, 12,7 и 31,89 единиц.

Характеристика свиноматок по их откормочным и мясным качествам приведена в разрезе семейств, которых в стаде 9. Уровень среднесуточных приростов, в среднем по всем семействам, составил 700 г, а по отдельным – 784-797 г.

Важным показателем при характеристике откормочных и мясных качеств свиноматок, при их выращивании, являются величины откормочного и комплексного индексов и особенно коэффициентов изменчивости продуктивных признаков (Cv). Установлено, что животные III-й генерации создаваемого заводского типа отличаются высоким уровнем изменчивости по признаку "среднесуточный прирост" (Cv от 17,6 до 27,5 %), что указывает на возможность дальнейшей селекционной работы в направлении улучшения откормочных качеств и консолидации популяции по этому признаку.

Ключевые слова: заводской тип, оценочный индекс, селекция, родительская (материнская) форма, коэффициент изменчивости.

Berezovskyi M.D., Vashchenko P.A. Selection of the factory type pigs in the Large White breed.

The results of the analysis of data on the creation of a new factory type with improved fattening qualities in the Large White breed at the level of the 3rd generation of received animals in the conditions of the breeding factory ZAO "Agroindustrial Company", shop No. 5 of the Zaporozhye region are presented. It is reflected the scheme of creating a factory type, which shows the blood flow of boars and sows and which were included in the selection process at creating this type of pigs. The maternal base is represented by animals of the Ukrainian selection, although in the pedigree sows from the paternal side, boars of foreign selection were used. Most boars were imported from England and Denmark. Frozen sperm was imported from the United States of America and used to set new lines. 10 gilts were imported from France, due to which the genealogical structure of the maternal live-stock was partially extended.

The characteristic of a pig live-stock of the 3rd generation in terms of the development of reproductive, fattening and meat qualities is given.

Practically all boars and sows correspond to the elite class in terms of development indexes. Reproductive qualities of sows with 2 or more farrows also exceed the requirements of the elite class, especially in multiplicity (11.9 heads of piglets for farrowing) and the value of the estimated index is 42.2 units.

Taking into account the direction of a factory type selection, more attention was paid to fattening qualities. At the same time, boars and sows were characterized by their own productivity during the rearing period as a replacement young pigs. Boars: age to reach a weight of 100 kg is 178.6 days, average daily gains – 820.0 g, feed costs – 3.21 feed units, fat thickness at the level of 6-7 thoracic vertebrae – 23.8 mm, the index of fattening qualities averaged 20.7 units, with minimum and maximum indexes, respectively, 12.7 and 31.89 units.

The characteristics of sows by their fattening and meat qualities are given in the context of families, which are in herd 9. The level of average daily gains, on average for all families, amounted to 700 g, and for individual ones is 784-797 g. An important indicator in characterizing the fattening and meat qualities of sows, when they are grown, are the values of the fattening and complex indexes, and especially the coefficients of variation of productive traits (Cv). It has been determined the fact that animals of the 3rd generation of the created factory type are distinguished by a high level of variability on the basis of "average daily gain" (Cv from 17.6 to 27.5 %), which indicates the possibility of further selection work in the direction of improving fattening qualities and consolidating the population this feature.

Key words: factory type, estimated index, selection, parent (maternal) form, coefficient of variability.